

ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ

જાહેરાત ક્રમાંક: ૨૨/૨૦૨૨-૨૩

હિસાબી અધિકારી, ગુજરાત હિસાબી સેવા, વર્ગ-૨ ની
જગ્યા પર ભરતી માટેની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનો
અભ્યાસક્રમ

અનુક્રમણિકા		
અનુક્રમ નંબર	વિગત	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	પરીક્ષા પદ્ધતિ	૩
પ્રાથમિક પરીક્ષાનો અભ્યાસક્રમ		
૨	સામાન્ય અભ્યાસ	૫
૩	એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ	૯
મુખ્ય પરીક્ષાનો અભ્યાસક્રમ		
૪	ગુજરાતી	૧૪
૫	અંગ્રેજી	૧૬
૬	સામાન્ય અભ્યાસ	૧૮
૭	એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ-૧	૨૨
૮	એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ-૨	૨૫

હિસાબી અધિકારી, વર્ગ-૨ની જગ્યા પર ભરતી માટેની

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા પદ્ધતિ

નોંધ: પરીક્ષાનુ માધ્યમ ગુજરાતી અને અંગ્રેજી રહેશે. મુખ્ય પરીક્ષામાં અંગ્રેજી અને ગુજરાતી ભાષાના પ્રશ્નપત્રો સંબંધિત ભાષામાં રહેશે. અભ્યાસક્રમના અર્થઘટન બાબતે અંગ્રેજી અર્થઘટનને આખરી ગણવાનું રહેશે.

પ્રાથમિક કસોટી

ક્રમ	પરીક્ષાનો પ્રકાર	પ્રશ્નપત્રનું નામ	સમય	કુલ ફાળવેલ ગુણ
૧	હેતુલક્ષી	સામાન્ય અભ્યાસ	૩ કલાક	૨૦૦
૨	(Objective)	એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ	૩ કલાક	૨૦૦
			કુલ ગુણ	૪૦૦

મુખ્ય પરીક્ષા

ક્રમ	પરીક્ષાનો પ્રકાર	પ્રશ્નપત્રનું નામ	સમય	કુલ ફાળવેલ ગુણ
૧	વર્ણનાત્મક	ગુજરાતી	૩ કલાક	૧૫૦
૨		અંગ્રેજી	૩ કલાક	૧૫૦
૩		સામાન્ય અભ્યાસ	૩ કલાક	૨૦૦
૪		એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ-૧	૩ કલાક	૨૦૦
૫		એકાઉન્ટન્સી અને ઓડિટીંગ-૨	૩ કલાક	૨૦૦
મુખ્ય લેખિત પરીક્ષાના કુલ ગુણ				૯૦૦
વ્યક્તિત્વ કસોટી (ફક્ત મુખ્ય લેખિત પરીક્ષામાં લાયક ઠરેલ હોય તેમના માટે)				૧૦૦
આખરી પસંદગી માટે ગણતરીમાં લેવાના થતા કુલ ગુણ				૧૦૦૦

हिसाबी अधिकारी, वर्ग-२नी

प्राथमिक परीक्षानो

अभ्यासक्रम

પ્રશ્નપત્ર-૧ સામાન્ય અભ્યાસ
(પ્રાથમિક પરીક્ષા - હેતુલક્ષી)

ગુણ-૨૦૦ પ્રશ્નોની સંખ્યા-૨૦૦ માધ્યમ-ગુજરાતી/અંગ્રેજી સમય-૩ કલાક

૧. ઇતિહાસ

- સિંધુ ખીણની સભ્યતા: લાક્ષણિકતાઓ, સ્થળો, સમાજ, સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, કળા અને ધર્મ, વૈદિક યુગ- જૈન ધર્મ અને બૌદ્ધ ધર્મ.
- મોર્ય અને ગુપ્ત સામ્રાજ્ય, ચોલા અને પલ્લવ રાજવંશો.
- ગુજરાતના મહત્વના રાજવંશો-અસરો અને પ્રદાન, મહત્વની નીતિઓ, તેમનું વહીવટી તંત્ર, અર્થતંત્ર, સમાજ, ધર્મ, કલા, સ્થાપત્ય અને સાહિત્ય.
- ભારતમાં યુરોપિયન પ્રજાનું આગમન, ભારતમાં બ્રિટિશ શાસનની સ્થાપના અને વિસ્તરણ, ભારતનો 1857 નો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ: ગુજરાતના વિશેષ સંદર્ભમાં, ૧૯મી સદીમાં ભારત અને ગુજરાતમાં ધાર્મિક અને સામાજિક સુધારા આંદોલનો.
- ભારતની સ્વતંત્રતા માટેની ચળવળ, ભારત અને વિદેશમાં ભારતીય ક્રાંતિકારીઓ, ગુજરાત અને ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓ નો ફાળો અને ભૂમિકા.
- સ્વાતંત્ર્ય પૂર્વે અને સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારતમાં મહાત્મા ગાંધી અને સરદાર પટેલની ભૂમિકા અને પ્રદાન.
- આઝાદી પછીનું ભારત: દેશમાં રાજ્યોનું પુનર્ગઠન, મહાગુજરાત ચળવળ, અગત્યની ઘટનાઓ.
- સૌરાષ્ટ્ર, કચ્છ અને ગુજરાતના દેશી રાજ્યોના શાસકોના સુધારાવાદી પગલાઓ અને સિદ્ધિઓ.

૨. સાંસ્કૃતિક વારસો

- ભારત અને ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો: કળાસ્વરૂપો, સાહિત્ય, શિલ્પ અને સ્થાપત્ય
- ગુજરાતની લોક સંસ્કૃતિ અને મૌખિક પરંપરા: તેનું મહત્વ લાક્ષણિકતાઓ અને અસરો.
- ગુજરાતની કળા અને કસબ: સામાજિક સાંસ્કૃતિક પ્રદાન.
- આદિવાસી જનજીવન.
- ગુજરાતના તીર્થસ્થળો અને પર્યટનસ્થળો.

3. ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા, બંધારણ, સામાજિક ન્યાય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો

- ભારતીય બંધારણ-ઉદભવ અને વિકાસ, લાક્ષણિકતાઓ, આમુખ, મૂળભૂત અધિકારો અને ફરજો, માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો, અગત્યના બંધારણીય સુધારા, મહત્વની જોગવાઈઓ અને અંતર્નિહિત માળખું.
- સંઘ અને રાજ્યના કાર્યો અને જવાબદારીઓ, સંસદ અને રાજ્ય વિધાન મંડળ; માળખું કાર્યો સત્તા અને વિશેષાધિકારો, રાષ્ટ્રપતિ અને રાજ્યપાલની ભૂમિકા.
- બંધારણીય સંસ્થાઓ, વૈધાનિક, નિયમનકારી અને અર્ધ-ન્યાયિક સંસ્થાઓ.
- પંચાયતી રાજ.
- જાહેર નીતિ અને શાસન, શાસન ઉપર ઉદારીકરણ, ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણના પ્રભાવ.
- અધિકાર સંલગ્ન મુદ્દાઓ (માનવ અધિકાર, સ્ત્રીઓના અધિકાર, અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના અધિકારો, બાળકોના અધિકાર) ઇત્યાદિ.
- ભારતની વિદેશ નીતિ- આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો- મહત્વની સંસ્થાઓ, એજન્સી, વિવિધ સંગઠનો, તેમનું માળખું અને અધિકૃત આદેશ.
- કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની અગત્યની નીતિઓ અને કાર્યક્રમો.
- ભારતના બંધારણમાં નાણાકીય/હિસાબો સંબંધિત જોગવાઈ.

૪. ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન

- સ્વતંત્રતાના પર્વે ભારતીય અર્થતંત્ર, ભારતમાં આયોજનની કામગીરીનો ઉદભવ અને વિકાસ- ઐતિહાસિક ચર્ચાઓ, આયોજનના મોડેલો અને સમયાંતરે તેમાં આવેલા ફેરફારો, સુધારાઓ પછીના સમયમાં ભારતીય અર્થતંત્ર: નવા આર્થિક સુધારાઓ, નીતિ આયોગ: ઉદ્દેશો, બંધારણ અને કાર્યો.
- કૃષિ ક્ષેત્ર અને ઉદ્યોગ ક્ષેત્રમાં વિવિધ આર્થિક નીતિઓ અને સુધારાઓ, ભારતીય અર્થતંત્રમાં આંતરમાળખું, બેન્કિંગ અને વીમો: નિયમનકારી માળખું, ભારતીય અર્થતંત્ર પર ખાનગીકરણનો પ્રભાવ, વિકાસ, પડકારો અને તકો.
- ભારતીય જાહેર વિત્ત વ્યવસ્થા: ભારતીય કર પદ્ધતિ, જાહેર ખર્ચ, જાહેર દેવું, ભારતીય અર્થતંત્રમાં ખાદ્ય અને સહાય, કેન્દ્ર અને રાજ્યના નાણાકીય સંબંધો, વસ્તુ અને સેવા કર(GST): ખ્યાલ અને સૂચિતાર્થો.

- ભારતના વિદેશ વ્યાપારના વલણો, સંરચના, માળખું અને દિશા.
- ગુજરાતનું અર્થતંત્ર- એક અવલોકન, ગુજરાતમાં સામાજિક ક્ષેત્રો: શિક્ષણ, આરોગ્ય અને પોષણ. કૃષિ, વન, જળ સંસાધનો, ખાણ, ઉદ્યોગ અને સેવા ક્ષેત્ર, આર્થિક અને સામાજિક માળખાગત સુવિધાઓના વિકાસની નીતિઓ, ગુજરાતમાં સહકારી ક્ષેત્ર

૫. ભૂગોળ

- સામાન્ય ભૂગોળ: સૂર્યમંડળના ભાગરૂપ પૃથ્વી, પૃથ્વીની ગતિ, સમય અને ઋતુની વિભાવના, પૃથ્વીની આંતરિક સંરચના, મુખ્ય ભૂમિ સ્વરૂપો અને તેની લાક્ષણિકતાઓ, વાતાવરણની સંરચના અને સંગઠન, આબોહવાના તત્વો અને પરિબળો, વાયુ સમુચ્ચ અને વાતાગ્ર, વાતાવરણીય વિક્ષોભ, આબોહવાકીય બદલાવ, મહાસાગરો: ભૌતિક, રાસાયણિક, જૈવિક લાક્ષણિકતાઓ, જલીય આપત્તિઓ, દરિયાઈ અને ખંડીય સંસાધનો.
- ભૌતિક ભૂગોળ: ભારત, ગુજરાત અને વિશ્વના સંદર્ભમાં, મુખ્ય પ્રાકૃતિક વિભાગો, ભૂકંપ અને ભૂસ્ખલન, કુદરતી અપવાહ, મૌસમી આબોહવાના પ્રદેશો, વાતાવરણીય વિક્ષોભ, ચક્રવાત, કુદરતી વનસ્પતિ: રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન અને અભયારણ્ય, જમીનના મુખ્ય પ્રકારો, ખડકો અને ખનિજો.
- સામાજિક ભૂગોળ: ભારત, ગુજરાત અને વિશ્વના સંદર્ભમાં: વસ્તીનું વિતરણ, વસ્તી ઘનતા, વસ્તીવૃદ્ધિ, સ્ત્રી પુરુષ પ્રમાણ, સાક્ષરતા, વ્યવસાયિક સંરચના, અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ વસ્તી, નૃજાતિ સમૂહ, ભાષાકીય સમૂહ, ગ્રામીણ-શહેરી ઘટકો, શહેરીકરણ અને સ્થળાંતર, મહાનગરીય પ્રદેશો.
- આર્થિક ભૂગોળ: અર્થતંત્રના મુખ્ય વિભાગ, કૃષિ, ઉદ્યોગ, સેવાઓ, તેમની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ, પાયાના ઉદ્યોગો –કૃષિ, ખનીજ, જંગલ, ઈંધણ (બળતણ) અને માનવ શ્રમ આધારિત ઉદ્યોગો, પરિવહન અને વેપાર, પદ્ધતિઓ અને સમસ્યાઓ

૬. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

- વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી: વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીનું સ્વરૂપ અને ક્ષેત્ર, રોજબરોજના જીવનમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની પ્રસ્તુતતા, વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી અને ઇનોવેશન અંગેની રાષ્ટ્રીય નીતિ, ભારતમાં વિજ્ઞાન ટેકનોલોજી અને ઇનોવેશન સાથે સંકળાયેલા વિવિધ સંસ્થાઓ, તેમની પ્રવૃત્તિઓ અને યોગદાન, પ્રસિદ્ધ ભારતીય વૈજ્ઞાનિકોનું યોગદાન.

- ઇન્ફોર્મેશન અને કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી (આઇસીટી): આઇસીટીનું સ્વરૂપ અને ક્ષેત્ર, આઇસીટીને ઉત્તેજન આપતી વિવિધ સરકારી યોજનાઓ, ઇ-ગવર્નન્સ કાર્યક્રમો અને સેવાઓ, સાયબર સિક્યુરિટી, નેશનલ સાયબર ક્રાઇમ પોલિસી.
- અંતરીક્ષ/અવકાશ અને સંરક્ષણ સેવાઓમાં ટેકનોલોજી: ભારતીય અંતરિક્ષ કાર્યક્રમની ઉત્ક્રાંતિ /વિકાસ., વિવિધ સંસ્થાઓ અને કાર્યક્રમો.
- ભારતની ઉર્જા નીતિ અને પરમાણુ નીતિ-સરકારની નીતિઓ અને કાર્યક્રમો.
- પર્યાવરણ વિજ્ઞાન: રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ પર્યાવરણની જાળવણી માટે નીતિઓ અને સંધિઓ, વન અને વન્યજીવન સંરક્ષણ, ક્લાયમેટ ચેન્જ અને આપત્તિ વ્યવસ્થાપન બાબતે નેશનલ એક્શન પ્લાન.

૭. સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા

- તાર્કિક અને વિશ્લેષણાત્મક ક્ષમતા.
- સંખ્યાઓની શ્રેણી, સંકેત અને તેનો ઉકેલ.
- આકૃતિઓ અને તેના પેટા વિભાગો, વેન આકૃતિઓ.
- ઘડિયાળ, કેલેન્ડર અને ઉમર સંબંધિત પ્રશ્નો.
- સરેરાશ યા મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક, ભારિત સરેરાશ.
- ઘાત અને ઘાતાંક, વર્ગમૂળ, ઘનમૂળ, ગુ.સા.અ અને લ.સા.અ.
- ટકા, સાદું અને ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ, નફો અને નુકસાન.
- સમય અને કાર્ય, સમય અને અંતર, ઝડપ અને અંતર.
- સરળ ભૌમિતિક આકૃતિઓના ક્ષેત્રફળ અને પરિમિતિ, જથ્થો અને સપાટી નો વિસ્તાર (છ સમાંતર બાજુ ધરાવતો ઘન, સિલિન્ડર, શંકુ આકાર, ગોળાકાર).
- માહિતીનું અર્થઘટન, માહિતીનું વિશ્લેષણ, માહિતીની પર્યાપ્તતા, સંભાવના.

૮. પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની મહત્વની સાંપ્રત ઘટનાઓ

પ્રશ્નપત્ર ૨: એકાઉન્ટન્સી એન્ડ ઓડિટીંગ

(પ્રાથમિક પરીક્ષા - હેતુલક્ષી)

ગુણ-૨૦૦ પ્રશ્નોની સંખ્યા-૨૦૦ માધ્યમ-ગુજરાતી/અંગ્રેજી સમય-૩ કલાક

૧. નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ:

હિસાબી પદ્ધતિના મૂળભૂત ખ્યાલો, સિક્કાંતો-ધારણાઓ, ખાતાનાં પ્રકારો અને તેના નિયમો, હિસાબોની પ્રક્રિયા, મૂડી અને મહેસૂલી ખાતા, હિસાબી ચોપડાઓ અને કાર્યું સરવૈયું, વાર્ષિક હિસાબો, ભૂલ સુધારણા, બેંક સિલક મેળ.

નાણાકીય પત્રકો, ભાગીદારીના હિસાબો- પ્રવેશ, નિવૃત્તિ, મૃત્યુ, વિસર્જન અને રોકડની હપ્તે હપ્તે વહેંચણી.

કંપનીધારા-૨૦૧૩ અનુસાર કંપનીના હિસાબો, શેર બહાર પાડવા અને શેર જપ્તી, બાંહેધરી કમિશનના હિસાબો, ધંધાની ખરીદી, વિસર્જન, સંયોજન, સમાવેશ અને પુનઃ રચના, શાસક કંપનીના હિસાબો, પાઘડી અને શેરની મૂલ્યાંકન, બેંકના હિસાબો

હિસાબી ધોરણો: ICAI અને કંપનીને લગતી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ હિસાબી ધોરણ-૧ થી હિસાબી ધોરણ ૩૪ (ICAI), આંતરરાષ્ટ્રીય હિસાબી ધોરણો(IAS), આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય હિસાબી ધોરણો(IFRS) ભારતીય હિસાબી ધોરણો (Ind-AS)

૨. ઓડિટીંગ:

અર્થ અને મૂળભૂત તત્વો - લાક્ષણિકતાઓ, હેતુઓ, પ્રકારો, ફાયદાઓ, આંતરિક અંકુશ, અન્વેષણ, આંતરિક ઓડિટ, વાઉચિંગ - અર્થ, હેતુઓ, પ્રકારો, મિલકતો અને જવાબદારીઓનું મૂલ્યાંકન, ઓડિટરની ફરજો અને જવાબદારીઓ, ઓડિટરની નિમણૂક, કંપની ઓડિટ કંપની ધારા-૨૦૧૩ની જોગવાઈઓ, ઓડિટરનો અહેવાલ અને પ્રમાણપત્ર, કરવેરા ઓડિટ, પડતર ઓડિટ, ઓડિટ કાર્યક્રમ.

૩. પડતર અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ :

પડતરનો ખ્યાલ, પડતરનાં પ્રકારો, સીમાંત પડતર, ડ્રબેલી પડતર, સંબંધિત પડતર,

તકાવત પડતર, વૈકલ્પિક પડતર, ઐતિહાસિક પડતર, મુદતી પડતર, સ્થિર, ચલિત અને અર્ધચલિત પડતર

પડતરના હિસાબો અને પડતર નિર્ધારણ, પ્રત્યક્ષ મજૂરી, પ્રત્યક્ષ માલસામાન, પ્રત્યક્ષ ખર્ચા, પ્રાથમિક પડતર, કારખાના પડતર, ઉત્પાદન પડતર, વેચાણ પડતર, સ્ટોક પત્રક, પ્રથમ આવેલ પ્રથમ જાય (FIFO), આખર આવેલ પ્રથમ જાય(LIFO), ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ, સમાન પડતર પદ્ધતિ, વિવિધ પડતર હિસાબી પદ્ધતિઓ- એકમ પડતર, પ્રક્રિયા પડતર, બેચ અને જોબ પડતર, પડતર હિસાબી ધોરણો

સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ : અર્થ, લક્ષણો, સ્વરૂપ, ગુણોત્તર વિશ્લેષણ, ભંડોળ પ્રવાહ પત્રક, રોકડ પ્રવાહ પત્રક, સીમાંત પડતર અને સમતૂટ બિંદુ વિશ્લેષણ, નિર્ણય ઘડતર, પ્રમાણ પડતર, અંદાજપત્રીય અંકુશ, અંદાજપત્રના પ્રકારો, રોકડ અંદાજપત્ર, પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર, શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર

૪. નાણાકીય સંચાલન :

મૂડી માળખું, નાણાકીય અને કામગીરી લિવરેજ, મૂડી પડતર, મૂડી બજેટ, કાર્યશીલ મૂડીનું સંચાલન, ડિવિડન્ડ નીતિ

નાણા બજાર અને મૂડી બજાર, સ્ટોક એક્ષચેન્જના ભારતમાં કાર્યો, NSE, નિયંત્રણકારી સત્તામંડળો: SEBI, મૂલ્યાંકન સંસ્થાઓ

હિસાબી અને નાણાકીય કોમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન

૫. વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર (GST):

GST ખ્યાલ અને GST કાયદાઓ: એક પરિચય- બંધારણીય પરિપ્રેક્ષ્ય સહિત, GSTની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ, GSTના ફાયદા, GST કાયદાઓનું વિહંગાવલોકન

૬. આવક વેરાનો કાયદો :

મૂળભૂત ખ્યાલ, કર ભારણ, ભારતીય આવક વેરા ધારો-1961 ની વ્યાખ્યાઓ, કરમુક્ત આવકો, રહેઠાણનો દરજ્જો, જુદા-જુદા શિર્ષકો હેઠળ કરપાત્ર આવકની ગણતરી, કપાતો અને રાહતો, વ્યક્તિઓ અને પેઢીઓની કરપાત્ર આવકની ગણતરી, કરની કપાત, રિટર્ન

ફાઇલ કરવું, જુદા-જુદા પ્રકારની આકારણી, કસૂરવાર અને ઇંડ, કરવેરા આયોજન, કરચોરી, કરવર્જન

૭. અર્થશાસ્ત્રનો પરિચય અને મૂળભૂત ખ્યાલો :

વ્યાખ્યા - અર્થશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર, આર્થિક વસ્તુઓ વિરુદ્ધ મફત મળતી વસ્તુઓ, કિંમત અને મૂલ્ય, ઇચ્છા અને માંગ

માંગ : માંગનો અર્થ, માંગના નિશ્ચાયક પરિબલો, માંગનો નિયમ, માંગનો ફેરફાર અને માંગના પ્રમાણમાં થતો ફેરફારનો તફાવત, માંગનું પૂર્વાનુમાન(આગાહી)

પુરવઠો : પુરવઠાનો અર્થ, પુરવઠાને અસર કરતા પરિબલો, પુરવઠાનો નિયમ, પુરવઠાના નિયમની ધારણાઓ પુરવઠાના નિયમના અપવાદો, પુરવઠામાં બદલાવ(ફેરફાર), પુરવઠાની સાપેક્ષતાના ખ્યાલો, પુરવઠાની મૂલ્ય સાપેક્ષતા, પુરવઠાની આવક સાપેક્ષતા, પુરવઠાની સામ-સામી સાપેક્ષતા, પુરવઠાની સાપેક્ષતા માપનની પદ્ધતિઓ

૮. આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર :

પરિચય, અર્થ, જરૂરિયાત અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારના પ્રોત્સાહક પરિબલો, આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારના ફાયદા અને ગેરફાયદા, વિદેશી હૂંડિયામણ, વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન(WTO)- તેના કાર્યો અને નીતિ, ભારતના વિદેશ વ્યાપારનું માળખું: રચના અને દિશા, EXIM બેંક, ભારતની EXIM નીતિ, વિદેશ વ્યાપારના નિયમન અને પ્રોત્સાહન, આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થશાસ્ત્ર સંસ્થાનો - IMF, વિશ્વ બેંક, IFC, IDA, ADB, બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ - સંયુક્ત સાહસો, ભારત અને WTO, બૌદ્ધિક સંપદાનો અધિકાર, લેણદેણની તુલા, અસમતુલા દૂર કરવાની પદ્ધતિઓ

૯. નાણાકીય વહીવટ :

નાણાકીય અને રાજકોષીય નીતિ, જાહેર દેવું, અંદાજપત્ર - પ્રકારો અને સ્વરૂપ, અંદાજપત્રીય પ્રક્રિયા, નાણાકીય ઉત્તરદાયિત્વ, જાહેર હિસાબો અને ઓડિટ, અંદાજપત્ર એક રાજકીય સાધન તરીકે, જાહેર સાધનો પર સંસદીય નિયંત્રણ, જાહેર ખર્ચ ઉપર નિયંત્રણ(અંકુશ), નાણાકીય અને રાજકોષીય ક્ષેત્રમાં નાણાખાતાની ભૂમિકા.

૧૦. ધંધાકીય આંકડાશાસ્ત્ર અને માહિતી પ્રક્રિયા (Data Processing)

માહિતી ડેટાના પ્રકારો, માહિતીનું એકત્રીકરણ અને વિશ્લેષણ, નિદર્શન, જરૂરિયાત અને નિદર્શનની પદ્ધતિઓ, સંભાવના થિયરી, સંભાવના વિતરણ, માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન, સૂચકઆંક, આંકડાશાસ્ત્રીય ગુણવત્તા નિયંત્રણ, સહસંબંધ અને નિયત સંબંધ, સુરેખ આયોજન

માહિતી પ્રક્રિયા - તત્વો, માહિતી દાખલ કરવી(Data Entry), માહિતી પ્રક્રિયા અને કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન, વ્યવહાર ક્ષેત્રે કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ - હિસાબી પદ્ધતિ, ઇન્વેન્ટરી અંકુશ, ધંધાકીય અહેવાલ પ્રેષણ અને XBRLના મૂળ તત્વો

૧૧. બેંકિંગ અને નાણાકીય સંસ્થાનો :

ધંધા માટે બેંકનું મહત્વ, અર્થ અને કાર્યો, વ્યાપારી બેંકના કાર્યો, બેંકના પ્રકારો અને તેના કાર્યો; ભારતીય રિઝર્વ બેંક, નાબાર્ડ અને ગ્રામીણ બેંકિંગ, ભારતમાં બેંકિંગ સુધારાઓ, ઈ- બેંકિંગ, બેંકિંગનો વિકાસ: IDBI, IFCI, SFCs, UTI, SIDBI, નવી બેંકિંગ સંસ્થાઓનો પરિચય - પેમેન્ટ બેંકો, મુદ્રા બેંક, મહિલા બેંક

હિસાબી અધિકારી, વર્ગ-૨ની

મુખ્ય પરીક્ષાનો

અભ્યાસક્રમ

પ્રશ્નપત્ર-૧ :ગુજરાતી
(મુખ્ય પરીક્ષા - વર્ણનાત્મક)

ગુણ:૧૫૦

માધ્યમ:ગુજરાતી

સમય: ૩ કલાક

ક્રમ	અભ્યાસક્રમની વિગત	જ્ઞાનવેલ ગુણ
૧	નિબંધ: પાંચ પૈકી કોઈ પણ એક (વર્ણનાત્મક/ વિશ્લેષણાત્મક/ ચિંતનાત્મક/ સાંપ્રત સમસ્યા પર આધારીત) (ઓછામાં ઓછા ૨૫૦ વધુમાં વધુ ૩૦૦ શબ્દોમાં)	૨૦
૨	વિચાર વિસ્તાર (ત્રણ પૈકી કોઈ પણ બે) કાવ્ય પંક્તિઓ કે ગદ્યસૂક્તિનો વિચાર વિસ્તાર (આશરે ૧૦૦ થી ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૩	સંક્ષેપીકરણ: આપેલ ગદ્યખંડમાંથી આશરે ૧/૩ ભાગમાં તમારા શબ્દોમાં સંક્ષેપ	૧૦
૪	ગદ્ય સમીક્ષા : આપેલા ગદ્યખંડના આધારે પુછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો	૧૦
૫	ઔપચારીક ભાષણો તૈયાર કરવા (સ્વાગત, વિદાઈ, ઉદ્ઘાટન વગેરે/પત્રકાર પરીષદ માટે ઉદબોધન તૈયાર કરવા (ઊર્જા, ખેત ધિરાણ, પ્રદુષણ, આરોગ્ય, શિક્ષણનો નીતિ વિષયક કે સમસ્યા વિષયક) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૬	પ્રચાર માધ્યમો માટે નિવેદનો તૈયાર કરવા (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૭	પત્ર લેખન (અભિનંદન/ શુભેચ્છા/ વિનંતી/ ફરીયાદ વગેરે) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૮	ચર્ચાપત્ર (વર્તમાન પત્રમાં પ્રજાના પ્રશ્નો/ સાંપ્રત સમસ્યાઓ/ વ્યક્તિગત અભિપ્રાય રજૂ કરતો ચર્ચાપત્ર (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૯	દ્રશ્ય આલેખન (આલેખ/ ચિત્ર/ ફ્લો ચાર્ટ/ સરખામણી પત્રક/ આંકડાકીય મહિતી વગેરે પરથી લખાણ) (ચિત્ર પરથી લખાણ આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦

૧૦	અહેવાલ લેખન(આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૧૧	સંવાદ કૌશલ્ય: બે વ્યક્તિઓ વચ્ચે સંવાદ (જુથ ચર્ચા/ સભાનુકામકાજ/ પાણી/ કૃષિ/ આરોગ્ય/ સફાઈ/ શિક્ષણને લગતી સમસ્યાઓ વગેરે.) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૧૨	ભાષાંતર: અંગ્રેજીમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ	૧૦
૧૩	ગુજરાતી વ્યાકરણ (સુચવ્યા મુજબ જવાબ લખવો. આ પ્રશ્નોમાં આંતરિક વિકલ્પો રહેશે નહીં)	૨૦
	<ul style="list-style-type: none"> • રૂઢીપ્રયોગોનો અર્થ અને તેનો વાક્યપ્રયોગ • કહેવતોનો અર્થ • સમાસનો વિગ્રહ કરી તેની ઓળખ • છંદ ઓળખાવો • અલંકાર ઓળખાવો • શબ્દસમુહ માટે એક શબ્દ • જોડણી શુદ્ધિ • લેખન શુદ્ધિ/ભાષા શુદ્ધિ • સંધિ જોડો કે છોડો • વાક્યરચનાના અંગો /વાક્યના પ્રકાર/વાક્ય પરીવર્તન 	

Paper-2: English

(Main Examination - Descriptive)

Marks-150

Medium: English

Time: 3 Hours

Sr.No	Type of Question	Marks to be allotted
1	ESSAY: Choose any one topic from a list of five. (Descriptive/ analytical/ philosophical/ based on Current Affairs) (A minimum of 250 words and a maximum of 300 words)	20
2	LETTER WRITING: A formal letter expressing one's opinion about an issue. The issues can deal with daily office matters/ a problem that has occurred in the office/ an opinion in response to one sought by a ranked officer etc. (in about 150 words)	10
3	PRESS RELEASE/ APPEAL: The Press Release or appeal should be on an issue pertaining to a recent concern /problem /disaster /rumours etc. (in about 150 words)	10
4	REPORT WRITING : A report on an official function/ event/ field trip/ survey etc.(in about 150 words):	15
5	WRITING ON VISUAL INFORMATION : A report on a graph/image/ flow chart/table of comparison/ simple statistical data etc. (in about 150 words)	15
6	FORMAL SPEECH: A speech (in a formal style) that is to be read out in a formal function. This could be an inauguration speech, an educational seminar/conference, a formal ceremony of importance etc.(in about 150 words)	15
7	PRECIS WRITING: A precis in about 100 words for a 300-word passage.	15
8	READING COMPREHENSION: A reading passage of about 250 words to be given followed by 05 Multiple-choice questions and 10 short answer type questions.	15

9 **TRANSLATION:** Translation of a short passage (of about 150 words) 15
from Gujarati to English.

10 **ENGLISH GRAMMAR:** 20

Multiple choice questions set from the following list:

- Tenses
- Voice
- Narration (Direct-Indirect)
- Transformation of sentences
- Use of Articles and Determiners
- Use of Prepositions
- Use of Phrasal verbs
- Use of idiomatic expressions
- Administrative Glossary
- Synonyms/Antonyms
- One-word substitution
- Cohesive devices/Connectives/Linkers
- Affixes
- Words that cause confusion like homonyms/homophones.

પ્રશ્નપત્ર-૩: સામાન્ય અભ્યાસ

(મુખ્ય પરીક્ષા વર્ણનાત્મક)

ગુણ-૨૦૦

માધ્યમ-ગુજરાતી/અંગ્રેજી

સમય-૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.

પ્રશ્નોની સંખ્યા	પ્રશ્નવાર ગુણ	પ્રશ્નવાર શબ્દ મર્યાદા	કુલ ગુણ
૧૦	૧૦	૧૦૦ થી ૧૨૦	૧૦૦
૦૫	૨૦	૨૦૦ થી ૨૫૦	૧૦૦

૧. ભારતનો ઇતિહાસ

- સિંધુ ખીણની સભ્યતા: લાક્ષણિકતાઓ, સ્થળો, સમાજ, સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, કળા અને ધર્મ, સિંધુ ખીણની સભ્યતા અને ગુજરાત, વૈદિક યુગ- જૈન ધર્મ અને બૌદ્ધ ધર્મ, નંદ રાજવંશ.
- મોર્ય અને ગુપ્ત સામ્રાજ્ય.
- વિજયનગર સામ્રાજ્ય અને દક્ષિણ ભારતના મહત્વના રાજવંશો.
- ગુજરાતના મહત્વના રાજવંશો- તેમનું વહીવટી તંત્ર, કલા, સ્થાપત્ય, સાહિત્ય અને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી.
- શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ: તક્ષશીલા, નાલંદા અને વલભી.
- ભારતમાં યુરોપિયન પ્રજાનું આગમન, ભારતમાં બ્રિટિશ શાસનની સ્થાપના અને વિસ્તરણ ૧૭૫૭ થી ૧૮૫૬, જમીન મહેસૂલ પદ્ધતિ-કાયમી જમાબંધી, રૈયતવારી અને મહાલવારી, શિક્ષણ પદ્ધતિ.
- ભારતનો ૧૮૫૭ નો સંગ્રામ, ૧૯મી સદીમાં ભારત અને ગુજરાતમાં ધાર્મિક અને સામાજિક સુધારા આંદોલનો, ભારતમાં રાષ્ટ્રવાદના ઉદય માટે જવાબદાર પરિબળો, ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ.
- રાષ્ટ્રીય ફલક પર મહાત્મા ગાંધીનો ઉદય અને તેમના વિચાર, સિધ્ધાંતો અને જીવન દર્શનનો ભારતના રાજકીય, સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક અને સાંસ્કૃતિક જીવન પર ભૂમિકા.
- સ્વતંત્રતા ચળવળ અને સ્વાતંત્ર્યોત્તર એકીકરણમાં સરદાર પટેલની ભૂમિકા.
- ભારત અને વિદેશમાં ભારતીય ક્રાંતિકારીઓ, આઝાદ હિંદ ફોજ અને સુભાષચંદ્ર બોઝ.

- આઝાદી પછીનું ભારત: દેશમાં રાજ્યોનું પુનર્ગઠન, મહાગુજરાત ચળવળ, અગત્યની ઘટનાઓ.

૨. સાંસ્કૃતિક વારસો

- ભારતીય સંસ્કૃતિ તથા પ્રાચીનથી અર્વાચીન સમય સુધીના તેના કળા સ્વરૂપો, સાહિત્ય, શિલ્પ અને સ્થાપત્યની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ; ભારતીય સમાજની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ.
- ભારતીય ચલચિત્રો અને રંગભૂમિ તથા તેનો સમાજ પર પ્રભાવ.
- ગુજરાતના કળા અને કસબ
- ગુજરાતની રંગભૂમિ
- ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ અને મૌખિક પરંપરા: તેનું મહત્વ, લાક્ષણિકતાઓ અને અસરો.
- ગુજરાતના દરીયાકાંઠાની સંસ્કૃતિ અને આદિવાસી સંસ્કૃતિ.

૩. ભૂગોળ

- ગુજરાત અને ભારતની ભૌતિક લાક્ષણિકતાઓ અને સંસાધનોનો અભ્યાસ: મુખ્ય ભૂમિસ્વરૂપો, આબોહવા, જમીન, ખડકો, નદીઓ, જળાશયો, વનસ્પતિ, ખનિજ અને જળ સંસાધન.
- આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ: પ્રાથમિક, દ્વિતીય, તૃતીય અને ચતુર્થ
- સામાજિક અને વસ્તીવિષયક ભૂગોળ.
- વિકાસકીય અને પર્યાવરણીય મુદ્દાઓ, ટકાઉ વિકાસ, વૈશ્વિકીકરણ; તેની સામાજિક અને આર્થિક અસરો, સ્માર્ટ સિટી અને ઉપાયો. કુદરતી પ્રકોપો, કાર્બન ઉત્સર્જન, પ્રદૂષણ પ્રકોપ વ્યવસ્થાપન.આબોહવા પરિવર્તન અને પર્યાવરણ ક્ષયની સમસ્યાઓ માટે વૈશ્વિક પ્રતિભાવ: મહત્વપૂર્ણ સંઘિઓ અને સંમેલનો.

૪. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી

- ઉમદા માનવજીવન માટે વિજ્ઞાન ટેકનોલોજી અને ઇનોવેશનનો સમન્વય, રોજ બરોજના જીવનમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી; વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં ભારતનું યોગદાન, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના ઉપયોગ અને પ્રસારમાં પડકારો અને બાધાઓ, રાષ્ટ્ર ઘડતરમાં વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની ભૂમિકા અને અવકાશ.

- ઇન્ફોર્મેશન અને કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી:(આઇસીટી) - તેનું મહત્વ, લાભ અને પડકારો, ઇ-ગવર્નન્સ અને ભારત, સાયબર ક્રાઇમ અને સાયબર સિક્યોરિટી બાબતે નીતિઓ.
- ભારતનો અંતરીક્ષ કાર્યક્રમ: ભૂતકાળ, વર્તમાન અને ભવિષ્ય. ભારતની ઉર્જાનીતિ અને પરમાણુ નીતિ. સંરક્ષણ સેવાઓમાં ટેકનોલોજી મહત્વ.,લાભ અને પડકારો
- વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે ભારતીય સિદ્ધિ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં ઇન્ટેલેક્યુઅલ પ્રોપર્ટી રાઇટ્સ સંબંધિત બાબતો.

૫. ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા અને બંધારણ

- ભારતનું બંધારણ અને તેની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ.
- ભારતીય સંઘ તથા રાજ્ય સરકારોના કાર્યો તથા ફરજો.
- સંઘીય માળખાને સંલગ્ન મુદ્દાઓ તથા પડકારો-રાજ્યોમાં રાજ્યપાલની ભૂમિકા.
- કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો વચ્ચે સત્તાનું વિભાજન(કેન્દ્ર યાદી, રાજ્ય યાદી, સહવર્તી યાદી), મુદ્દાઓ અને પડકારો.
- મહત્વના બંધારણીય સુધારા.
- બંધારણીય સંસ્થાઓ અને તેમની ભૂમિકા.
- સંસદ અને રાજ્ય વિધાન ગૃહ- માળખું, કામગીરી, કાર્યસંચાલન સત્તા અને વિશેષાધિકાર તથા સંલગ્ન મુદ્દાઓ.
- ભારતમાં ન્યાયપાલિકા - માળખું અને કાર્યો, કટોકટીને લગતી અગત્યની જોગવાઈઓ અને બંધારણીય સુધારાઓ, ન્યાયિક સમીક્ષા, જનહિત યાચિકા

૬. ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન

- ભારતીય અર્થતંત્ર: ભારતમાં આયોજનની કામગીરીનો ઉદભવ અને વિકાસ. કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની આર્થિક કામગીરી, ગતિશીલતા, પડકારો, નવી પહેલ, સુધારણા વગેરે. વિકાસ અને સામાજિક ક્ષેત્રની પહેલ. નીતિ આયોગ: ઉદ્દેશો, બંધારણ અને કાર્યો. સામાજિક ઓડિટ. કેન્દ્ર અને રાજ્ય નાણાકીય સંબંધો.
- ગ્રામીણ વિકાસ-પડકારો અને નીતિઓ; ભારતમાં રોજગાર નીતિઓ/યોજનાઓ
- બાહ્ય ક્ષેત્ર: વિદેશ વેપરના વલણો, સંરચના અને દિશા. બાહ્ય ક્ષેત્ર સુધારાઓ. વિદેશી સંસ્થાકીય રોકાણ (FII) અને વિદેશી પ્રત્યક્ષ રોકાણ (FDI).

- ગુજરાતનું અર્થતંત્ર- એક અવલોકન; ભારત અને પ્રમુખ રાજ્યોની તુલનાએ ગુજરાતનું અર્થતંત્ર, આર્થિક અને સામાજિક માળખાગત સુવિધાઓના વિકાસની નીતિઓ. ગુજરાતમાં સહકારી આંદોલન અને જીવનની સામાજિક આર્થિક બાબતો પર તેની અસર.
 - આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ: ઉર્જા, બંદરો, માર્ગો, હવાઈ મથકો, રેલવે, ટેલિકોમ્યુનિકેશન. સોશિયલ ઇમ્પેક્ટ એસેસમેન્ટ.
૭. પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની મહત્વની સાંપ્રત ઘટનાઓ.

પ્રશ્નપત્ર-૪: એકાઉન્ટન્સી અને ઓડીટીંગ-૧

(મુખ્ય પરીક્ષા - વર્ણનાત્મક)

ગુણ-૨૦૦

માધ્યમ-ગુજરાતી/અંગ્રેજી

સમય-૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.

પ્રશ્નોની સંખ્યા	પ્રશ્નવાર ગુણ	પ્રશ્નવાર શબ્દ મર્યાદા	કુલ ગુણ
૧૦	૧૦	૧૦૦ થી ૧૨૦	૧૦૦
૦૫	૨૦	૨૦૦ થી ૨૫૦	૧૦૦

૧. હિસાબી પદ્ધતિના મૂળતત્વો

પરિચય, નામું (Book keeping) અને નામા (હિસાબી) પદ્ધતિ. હિસાબી પદ્ધતિનો ઉદભવ, મહત્વ, વિકાસ, હિસાબી પદ્ધતિના કાર્યો, હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ, હિસાબી પદ્ધતિનું વર્ગીકરણ, હિસાબી સમીકરણ, હિસાબી પદ્ધતિઓ, હિસાબી પદ્ધતિના પારિભાષિક શબ્દો, હિસાબી પ્રક્રિયા, આમનોઘ, પેટાનોઘો, ખાતાવહી, ખતવણી, ખતવણીની પ્રક્રિયા, વાઉચિંગ, કાયું સરવૈયું, હવાલા, વાર્ષિક હિસાબો, ભૂલ સુધારણા, સંયુક્ત આમનોઘ, હૂંડીઓ, બેંક સિલકમેળ, મૂડી અને મહેસૂલી ખાતા, ઘસારાના હિસાબો, બિન વેપારી સંસ્થાના હિસાબો, હિસાબી ખ્યાલો, હિસાબી પ્રણાલિકાઓ, હિસાબી નીતિ, હિસાબી સિધ્ધાંતો, સામાન્ય રીતે સ્વીકારાયેલ હિસાબી સિધ્ધાંતો(GAAP), હિસાબી ધોરણો, ભારતીય હિસાબી ધોરણો, આંતરરાષ્ટ્રીય હિસાબી ધોરણો, IFRS (આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય પ્રક્ટીકરણના ધોરણો, હિસાબોમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ, ટેલીનાં હિસાબો

૨. ઉચ્ચતર નામા પદ્ધતિ:

આડતમાલના હિસાબો, સંયુક્ત સાહસના હિસાબો, આગના દાવાના હિસાબો, ભાડે અને હપ્તે ખરીદ પદ્ધતિના હિસાબો, રોયલ્ટીના હિસાબો, વિભાગીય હિસાબો, શાખાના હિસાબો, વીમા કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો, સરકારી હિસાબો, બેંકિંગ કંપનીના હિસાબો, ભાગીદારી પેઢીના હિસાબો, ભાગીદારીનું પુનઃ ગઠન, નવા ભાગીદારનો પ્રવેશ, ભાગીદારની નિવૃત્તિ/મૃત્યુ, ભાગીદારો વચ્ચે રોકડની હપ્તે-હપ્તે વહેંચણી અને વિસર્જન, ભાગીદારીના વાર્ષિક હિસાબો.

૩. કંપનીલક્ષી હિસાબો :

કંપનીના હિસાબો: શેર બહાર પાડવા અને જપ્ત કરવા, પ્રેફરન્સ શેર પરત કરવા, ડિબેન્ચર્સ બહાર પાડવા અને પરત કરવા, બાહેધરી કમિશનના હિસાબો, શેરમૂડીમાં ફેરફાર, પાઘડીનું મૂલ્યાંકન, શેરનું મૂલ્યાંકન, ધંધાની ખરીદી, સંયોજન, સમાવેશ અને પુનઃરચના, કંપનીને ફડયામાં લઈ જવી, કંપની ધારા ૨૦૧૩ અનુસાર કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો, ભંડોળ પ્રવાહ પત્રક, રોકડ પ્રવાહ પત્રક, નાણાકીય પત્રકોનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન, હિસાબી ગુણોત્તર અને વિશ્લેષણ.

૪. ઓડીટીંગ :

અર્થ અને મૂળભૂત તત્વો, લક્ષણો, હેતુઓ, પ્રકારો, લાભ, આંતરિક અંકુશ, અન્વેષણ, કાયદા મુજબ ઓડીટર: નિમણૂક, લાયકાતો, હક્કો અને ફરજો, સેક્ટરીયલ ઓડીટ, પડતર ઓડીટ, વાઉચિંગ-અર્થ અને હેતુઓ, પ્રકારો, મિલકતો અને દેવાનું મૂલ્યાંકન, કંપની ઓડીટ અને તેને લગતી કંપની ધારા, ૨૦૧૩ની જોગવાઈઓ, ઓડીટરનો અહેવાલ અને પ્રમાણપત્ર, કરવેરાનું ઓડીટ, ઓડીટ કાર્યક્રમ.

૫. નાણાકીય સંચાલન :-

નાણાકીય સંચાલનનો અર્થ અને મહત્વ, નાણાકીય સંચાલનનો રૂઢિગત વિરુદ્ધ આધુનિક ખ્યાલ, નાણા અને મૂડી બજાર, નાણાના સ્ત્રોતો, મૂડીકરણ, મૂડી માળખું, મૂડી બજાર, નાણાના સ્ત્રોતો મૂડીકરણ, મૂડી માળખું, મૂડી પડતર, ઉચ્ચાલકતા, ડિવિડન્ડ નિર્ણયો, મૂડી બજેટ, નાણાનું સમય મૂલ્ય, કાર્યશીલ મૂડી સંચાલન, જોખમ અને વળતર સંચાલન, ભારતમાં સ્ટોક એક્ષચેન્જની કાર્યપ્રણાલી :- NSE, BSE, નિયમનકારી સત્તાધીશો :- SEBI, મૂલ્યાંકનકારી સંસ્થાઓ

૬. આવકવેરા ધારો :-

વ્યક્તિઓની આકારણી, હિંદુ અવિભક્ત કુટુંબ, પેઢીઓ (મર્યાદિત જવાબદારીવાળી ભાગીદારી સહીત), વ્યક્તિઓનો સમૂહ (AOPs), સહકારી સોસાયટીઓ, ટ્રસ્ટો, દાનથી ચાલતી અને ધાર્મિક સંસ્થાઓ, પારસ્પરિક સંગઠનો, કંપનીઓ, ડિવિડન્ડ વહેંચણીનો કર, MAT (Minimum Alternative tax) અને કંપનીને લગતી અન્ય જોગવાઈઓ, કર આયોજન, કરચોરી, અને કરપરિવર્તન, રહેઠાણનો દરજ્જો, આવકના શીર્ષકો, બિન રહીશો માટે કરવેરા, બેવડા કરવેરાથી રાહત, બેવડા કરવેરા દૂર કરવા માટેના કરારો

(DTAAs), આવકનું પત્રક (Return) અને આકારણીની પ્રક્રિયા, કરદાતાની કુલ આવકમાં સમાયેલ અન્ય વ્યક્તિની આવક, આવકનું એકત્રીકરણ અને નુકશાન માંડી વાળવું કે આગળ ખેંચી જવું, કુલ આવકની ગણતરી વખતે કપાતો, છૂટ અને રાહતો, લાગુપડતા દર અને કરવેરાની જવાબદારી, એડવાન્સ રુલિંગ, સેટલમેન્ટ કમિશન, અપીલ અને રીવીઝન, દંડ અને તેને લગતી કાર્યવાહી, આવકવેરા સત્તાધિકરીઓ.

GPSC

પ્રશ્નપત્ર-પ: એકાઉન્ટન્સી અને ઓડીટીંગ-૨

(મુખ્ય પરીક્ષા - વર્ણનાત્મક)

ગુણ-૨૦૦

માધ્યમ-ગુજરાતી/અંગ્રેજી

સમય-૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબ રહેશે.

પ્રશ્નોની સંખ્યા	પ્રશ્નવાર ગુણ	પ્રશ્નવાર શબ્દ મર્યાદા	કુલ ગુણ
૧૦	૧૦	૧૦૦ થી ૧૨૦	૧૦૦
૦૫	૨૦	૨૦૦ થી ૨૫૦	૧૦૦

૧. પડતર અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ :

પડતરનો ખ્યાલ, પડતરના પ્રકારો, પડતરના તત્વો પડતરનું વર્ગીકરણ, પડતરનાં હેતુઓ, પડતર કેન્દ્રો અને પડતર એકમ, પડતર હિસાબી પદ્ધતિ અને પડતર નિર્ધારણ, પ્રત્યક્ષ મજૂરી, પ્રત્યક્ષ માલસામાન, પ્રત્યક્ષ ખર્ચા, શિરોપરી ખર્ચા, પ્રાથમિક પડતર, કારખાના પડતર, ઉત્પાદન પડતર, વેચાણ પડતર, સ્ટોક પત્રક, ફીફો, લિફો, ભારિત સરેરાશની પદ્ધતિ, સમાન પડતર, પડતરની વિવિધ પદ્ધતિઓ : એકમ પડતર, પ્રક્રિયા પડતર, બેચ અને જોબ પડતર, સેવા પડતર, હોટેલ માટેની પડતર હિસાબી પદ્ધતિ, કરારની પડતર, સંકલિત અને બિન સંકલિત હિસાબો, પડતર અને નાણાકીય હિસાબોની મેળવણીનું પત્રક, પડતર હિસાબી ધોરણો

સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ

અર્થ, લક્ષણો, સ્વરૂપ, સીમંત પડતર અને સમતૂટ બિંદુ વિશ્લેષણ, નિર્ણય ઘડતર, પ્રમાણ પડતર અને વિચલન વિશ્લેષણ , અંદાજપત્રીય અંકુશ, અંદાજપત્રના પ્રકારો, રોકડ અંદાજપત્ર, પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર, શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર.

૨. વસ્તુ અને સેવા કર (GST):

GST પહેલા અપ્રત્યક્ષ વેરાનું બંધારણીય માળખું (કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની કરવેરા અંગેની સત્તાઓ), VAT નો ખ્યાલ: અર્થ, તત્વો અને પદ્ધતિઓ, GST પહેલા અપ્રત્યક્ષ કરવેરાના માળખામાં રહેલ ખામીઓ, GSTની જરૂરિયાત, ૧૦૧ મો બંધારણીય સુધારા કાયદો-૨૦૧૬, GST નું માળખું, GST પરિષદ, રાજ્યને વળતર આપવા અંગેની જોગવાઈઓ, નોંધણી, GST લાગુ પાડવો અને વસુલ કરવો: કરપાત્ર ઘટના, માલ અને સેવાઓનો પુરવઠો, પુરવઠો પૂરો પાડવાનું સ્થળ : રાજ્યમાં, આંતરરાજ્ય, આયાત અને

નિકાસ, પુરવઠાનો સમય, GST ની ગણતરી, ગણતરીના નિયમો, GSTમાંથી મુક્તિ, નાના પુરવઠા અને સંયુક્ત યોજના માલ અને સેવાઓનું વર્ગીકરણ; સંયુક્ત અને મિશ્ર પુરવઠો, વેરા શાખ, વસ્તુ અને સેવા કર કાયદાઓ : કેન્દ્રીય વસ્તુઓ અને સેવા કર કાયદો-૨૦૧૭, સંકલિત વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર અને કાયદો-૨૦૧૭, વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર (રાજ્યોને વળતર) કાયદો-૨૦૧૭, ગુજરાત વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર કાયદો- ૨૦૧૭, ગુજરાત વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર (સુધારા) કાયદો, ૨૦૧૮

૩. નાણાકીય વહીવટ :

નાણાકીય અને રાજકોષીય નીતિ, જાહેર દેવું, અંદાજપત્ર - પ્રકારો અને સ્વરૂપ, અંદાજપત્રીય પ્રક્રિયા, નાણાકીય ઉત્તરદાયિત્વ, જાહેર હિસાબો અને ઓડિટ, અંદાજપત્ર એક રાજકીય સાધન તરીકે, જાહેર સાધનો પર સંસદીય નિયંત્રણ(અંકુશ), જાહેર ખર્ચ ઉપર સંસદીય નિયંત્રણ(અંકુશ), નાણાકીય અને રાજકોષીય ક્ષેત્રમાં નાણાખાતાની ભૂમિકા. કમ્પ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ (CAG) ની ભૂમિકા.

૪. ધંધાકીય આંકડાશાસ્ત્ર અને માહિતી પ્રક્રિયા

માહિતી (DATA) ના પ્રકારો, માહિતીનું એકત્રીકરણ અને વિશ્લેષણ, નિદર્શન, જરૂરિયાત અને નિદર્શનની પદ્ધતિઓ, મધ્યવર્તી સ્થિતિમાન અને પ્રસારમાન, સંભાવના થિયરી, સંભાવના વિતરણ, માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન, સૂચકઆંક, આંકડાશાસ્ત્રીય ગુણવત્તા નિયંત્રણ, સહસંબંધ અને નિયત સંબંધ, સુરેખ આયોજન, સામાયિક શ્રેણી વિશ્લેષણ

માહિતી પ્રક્રિયા - તત્વો, માહિતી દાખલ કરવી (Data Entry), માહિતી પ્રક્રિયા અને કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન, વ્યવહાર ક્ષેત્રે કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ - હિસાબી પદ્ધતિ, ઇન્વેન્ટરી અંકુશ, ધંધાકીય અહેવાલ પ્રેષણ અને XBRL(extensible Business Reporting Language) ના મૂળ તત્વો

૫. બેંકિંગ અને નાણાકીય સંસ્થાનો :

ધંધા માટે બેંકનું મહત્વ, અર્થ અને કાર્યો, વ્યાપારી બેંકના કાર્યો, બેંકના પ્રકારો અને તેના કાર્યો; ભારતીય રિઝર્વ બેંક, નાબાર્ડ અને ગ્રામીણ બેંકિંગ, ભારતમાં બેંકિંગ સુધારાઓ, ઈ- બેંકિંગ, બેંકિંગનો વિકાસ: IDBI, IFCI, SFCs, UTI, SIDBI, નવી બેંકિંગ સંસ્થાઓનો પરિચય - પેમેન્ટ બેંકો, મુદ્રા બેંક, મહિલા બેંક, પરક્રમ્ય લેખનો ધારો-૧૮૮૧

(The Negotiable Instrument Act : 1881): પરક્રમ્ય લેખના સામાન્ય પાસાઓ અને જુદા-જુદા લેખના (instruments) ખાસ લક્ષણો વિશેષ રીતે. બેંકીંગ અને ચૂકવણીઓ સાથે સંકળાયેલ મહત્વની સંસ્થાઓ, ડિજિટલ પેમેન્ટ અને ગેરરીતિ અટકાવવા માટેનું કાનૂની માળખું.

૬. ધંધાકીય અર્થશાસ્ત્ર

માંગ અને પુરવઠો: માંગના નિર્ણાયક પરિબલો, માંગમાં હિલચાલ વિરુદ્ધમાં રેખામાં પરિવર્તન, પુરવઠાના પરિબલો, પુરવઠા રેખામાં હિલચાલ વિરુદ્ધ પુરવઠા રેખામાં પરિવર્તન, બજાર ની સમતુલા અને કિંમત નિર્ધારણ, માંગની મૂલ્યસાપેક્ષતા, પુરવઠા ની મૂલ્ય સાપેક્ષતા, માંગ અને પુરવઠાના નિયમ નું અમલીકરણ

ઉત્પાદન: ઉત્પાદન નિર્ણાયક તરીકે પેઢી, ઉત્પાદન વિધેયના ખ્યાલો, બિનપ્રમાણસર ઉત્પાદન તથા પ્રમાણસર ઉત્પાદનનો નિયમ કદના લાભાલાભ

ખર્ચ: ટૂંકા ગાળામાં ખર્ચ, લાંબા ગાળામાં ખર્ચ, મહત્તમ નફાનો ખ્યાલ, ન્યુનતમ ખર્ચ નો ખ્યાલ પેઢીની સમતુલા

બજાર: માળખું, પૂર્ણ હરીફાઈ, ઈજારો અને અપૂર્ણ હરીફાઈ

Gujarat Public Service Commission

Advertisement No. 22/2022-23

**Syllabus of Competitive Examination for
Account Officer, Class-II**

INDEX		
Sr. No.	Details	Page No.
1	Scheme of the Examination	30
Syllabus of Preliminary Examination		
2	General Studies	32
3	Accountancy and Auditing	36
Syllabus of Main Examination		
4	Gujarati	40
5	English	42
6	General Studies	44
7	Accountancy and Auditing -I	47
8	Accountancy and Auditing -II	49

Scheme of Competitive Examination for Account Officer, **Class-II**

Note: The medium of the examination shall be English and Gujarati. Gujarati and English Papers in Main Exam shall be in respective Language only. In case of question of interpretation of syllabus, the interpretation of the English shall be final.

I. Preliminary Examination

Sr. No.	Nature of Exam	Name of the paper	Time	Total Allotted Marks
1.	Objective	General Studies	3 Hours	200
2.		Accountancy and Auditing	3 Hours	200
Total Marks				400

II. Main Examination

Sr. No.	Nature of Exam	Name of Paper	Time	Total Allotted Marks
1.	Descriptive	Gujarati	3 Hours	150
2.		English	3 Hours	150
3.		General Studies	3 Hours	200
4.		Accountancy and Auditing -I	3 Hours	200
5.		Accountancy and Auditing -II	3 Hours	200
Total Marks of mains written Examination				900
Personality Test (Only for those candidates who qualified in Mains Written Examination)				100
Total Marks to be considered for Final Selection				1000

Syllabus of
Preliminary Examination for
Account Officer, Class-II

Paper 1: General Studies
(Preliminary Examination - Objective)

Marks-200 No. of Questions-200 Medium-Gujarati/ English Time-3 Hours

1. History

- Indus valley Civilization: Features, Sites, Society, Cultural History, Art and Religion. Vedic age- Jainism and Buddhism.
- The Mauryan and the Gupta Empire, Chola and Pallav Dynasties.
- Important Dynasties of Gujarat – Impact and Contribution, Important Policies, their administration, economy, society, religion, literature, arts and architecture.
- The advent of the Europeans in India. Establishment and expansion of British rule in India. Indian war of Independence of 1857 with special reference to Gujarat. Religious and social reform movements in 19th Century in India and Gujarat.
- India's Freedom Movement, Revolutionaries in India and abroad. Role and contribution of freedom fighters of Gujarat and India.
- The Role and contribution of Mahatma Gandhi and Sardar Patel in Pre and Post-independence of India.
- India after Independence - Reorganization of the States within the country, Maha Gujarat Movement, Major events.
- Achievements and administrative reforms of the rulers of princely states of Saurashtra, Kutchh and Gujarat.

2. Cultural Heritage

- Cultural Heritage of India and Gujarat: Art forms, Literature, Sculpture and Architecture.
- Gujarat's Folk Culture and Oral Tradition: Its Importance, Peculiarities and Impact.
- Art and Craft of Gujarat: Socio-Cultural contribution.
- Life of Adivasi (Tribes).
- Pilgrimage and Tourist Places of Gujarat.

3. Constitution, Polity, Social Justice and International Relations.

- Indian Constitution: Evolution, features, Preamble, Fundamental Rights, Fundamental Duties, Directive Principles of State Policy, Important Amendments, Significant Provisions and Basic Structure.
- Functions and Responsibilities of the Union and the States, Parliament and State Legislatures: Structure, Function, Power and Privileges. Role of the President and the Governor.
- Constitutional Authorities, Statutory, Regulatory and Quasi-judicial bodies.
- Panchayati Raj.
- Public Policy and Governance. Impact of Liberalization, Privatization and Globalization on Governance.
- Rights Issues (Human rights, Women rights, SC/ST rights, Child rights) etc.
- India's Foreign Policy – International Relations – Important Institutions, Agencies and Fora, their structure and mandate.
- Important Policies and Programmes of Central and State Governments.
- Finance /Accounts related provisions in Constitution of India.

4. Indian Economy and Planning

- Indian Economy on the eve of Independence, Emergence and development of planning exercise in India – historical debates, plan models and shift in focus over time. Indian economy in post reform period: New Economic Reforms, NITI Aayog: aims, constitution and functions.
- Various Policies and amendments in Agriculture sector and Industries sector, Infrastructure in Indian Economy. Banking and Insurance; Regulatory Mechanism. Impact of Privatization on Indian Economy, Growth, Challenges and Opportunities.
- Indian Public finance; Indian tax system, public expenditure, public debt, deficit and subsidies in the Indian economy. Center-State financial relation. GST: Concept and Implications.
- Trend, composition, structure and direction of India's Foreign Trade.
- Gujarat economy-An overview; social sector in Gujarat- Education, Health, and Nutrition. Agriculture, forest, water resources, mining, industry and service Sector. Development policies for economic and social infrastructure. Co-operative sector in Gujarat.

5. Geography

- General Geography: Earth in Solar system, Motion of the Earth, Concept of time, Season, Internal Structure of the Earth, Major landforms and their features. Atmosphere-structure and composition, elements and factors of Climate, Airmasses and Fronts, atmospheric disturbances, climate change. Oceans: Physical, chemical and biological characteristics, Hydrological Distasters, Marine and Continental resources.
- Physical: World, India and Gujarat : Major physical divisions, Earthquakes, landslides, Natural drainage, climatic changes and regions, Monsoon, Natural Vegetation, National Parks and Sanctuaries, Major Soil types, Rocks and Minerals.
- Social: World, India and Gujarat : distribution, density, growth, Sex-ratio, Literacy, Occupational Structure, SC and ST Population, Rural-Urban components, Racial, tribal, religious and linguistic groups, urbanization, migration and metropolitan regions.
- Economic: World, India and Gujarat: Major sectors of economy, Agriculture, Industry and Services, their salient features. Basic Industries-Agro, mineral, forest, fuel and manpower based Industries, Transport and Trade, Pattern and Issues.

6. Science and Technology

- Science and Technology: Nature and Scope of Science & Technology; Relevance of Science & Technology to the day to day life; National Policy on Science, Technology and Innovation; Institutes and Organization in India promoting integration of Science, Technology and Innovation, their activities and contribution; Contribution of Prominent Indian Scientists.
- Information and Communication Technology (ICT): Nature and Scope of ICT; Various Government programmes promoting ICT, E-Governance programmes and services; Cyber Security, National Cyber Crime Policy.
- Technology in Space & Defence: Evolution of Indian Space Programme; Various Institutes and programmes.
- Energy policy and Nuclear Policy of India - Government Policies and Programmes.
- Environmental Science: Policies and Treaties for the protection of environment at the national and the international level; Forest and Wildlife Conservation; National Action plans on Climate Change and Disaster management.

7. General Mental Ability

- Logical Reasoning and Analytical Ability.
- Number Series, Coding –Decoding.
- Shapes and their Sub-sections, Venn diagram.
- Problems based on Clocks, Calendar and Age.
- Average of mean, median, mode – including weighted mean.
- Power and exponent, Square, Square Root, Cube Root, H.C.F. and L.C.M.
- Percentage, Simple and Compound Interest, Profit and loss.
- Time and Work, Time and Distance, Speed and Distance.
- Area and Perimeter of Simple Geometrical Shapes, Volume and Surface Area of Sphere, Cone, Cylinder, cubes and Cuboids.
- Data interpretation, Data Analysis, Data sufficiency, Probability.

8. Current Events of Regional, National and International Importance

Paper 2: Accountancy and Auditing

(Preliminary Examination - Objective)

Marks -200 No. of Questions-200 Medium – Gujarati/ English Time - 3 Hours

1. Financial accounting:

Basic accounting concepts, Principals-assumptions, Types of Accounts and their Rules, Process of accounts, Capitals and Revenue Accounts, Accounting Books and Trial Balance, Final Accounts, Rectification of Errors, Bank Reconciliation Statement

Financial statements, Partnership Accounts- Admission, Retirement, Death, Dissolution and Piecemeal Distribution of Cash

Company accounts as Per Companies Act-2013; issue and Forfeiture of Shares, Accounting of underwriting Commission, Purchase of Business, Liquidation, Amalgamation, Absorption and Reconstruction, Holding Company Accounts Valuation of Shares and Goodwill, Bank Accounts

Accounting Standards: Issued by ICAI and Ministry of Corporate Affairs, AS-1 to AS - 34 (ICAI), International Accounting Standards (IAS) International Financial Reporting Standards (IFRS), Indian Accounting Standards (Ind-AS)

2. Auditing:

Meaning & Basic Elements-Characteristics-Objectives-Types-Advantages Internal Control, Investigation, Internal Audit, Vouching -Meaning-Objectives-Types, Valuation of Assets and Liabilities, Duties and Responsibility of an Auditor, Appointment of an Auditor, Company Audit- Provisions of Companies Act-2013, Auditor's Report & Certificate, Tax Audit, Cost Audit, Audit Program

3. Cost and Management Accounting:

The concept of cost, types of cost, Marginal Cost, Sunk Cost, Relevant Cost, Differential Cost, Opportunity Cost, Historical Cost, Period Cost, Fixed, Variable and Semi-Variable Cost

Cost Accounting and Cost Ascertainment, Direct Labour, Direct Material, Direct Expenses, Prime Cost, Factory Cost, Cost Of Production, Cost of Sales, Stock Register, FIFO, LIFO, Weighted Average Method , Uniform Costing, Different methods of Costing-Unit Costing, Process Costing, Batch and Job Costing, Cost Accounting Standards

Managements Accounting: Meaning, Characteristics, Nature, Ratio Analysis, Funds Flow Analysis, Cash Flow Analysis, Marginal Costing and Break Even Analysis, Decision making, Standard Costing , Budgetary Control, Types of Budgets, Cash Budget, Flexible Budget, Zero Base Budgeting

4. Financial Management:

Capital Structure, Financial and Operating Leverage, Cost of Capital, Capital Budgeting, Working Capital Management, Dividend Policy

Money Market and Capital market, working of Stock Exchanges in India NSE, Regulatory Authorities: SEBI, rating agencies

Computer Applications in Accounting and Finance

5. Goods and Services Tax:

GST Concept and GST laws: An Introduction Including Constitutional aspects, salient features of GST, Benefits of GST, Overview of GST Acts

6. Income-tax law:

Basic concept, tax incidence, Definitions in Indian Income Tax Act-1961, exempted incomes, Residential Status, computation of taxable income under various heads, Deductions and Reliefs, computation of taxable income of individuals and firms, deductions of tax, filling of returns, different types of assessment; defaults and penalties, Tax planning, tax evasion and tax avoidance.

7. Introduction and Basic Concepts of Economics:

Definition - Nature and Scope of Economics, Economic Goods v/s Free Goods, Price and value, Want and Demand

Demand: Meaning of Demand, Determinants of Demand, Law of Demand, Difference between Change in Demand and Change in Quantity Demanded, Demand Forecasting

Supply :Meaning of supply, Factors affecting supply, Law of supply, Assumption of law of supply, Exceptions of law of supply, Change in supply, Concepts of elasticity of supply, Price elasticity of supply, Income elasticity of supply, Cross elasticity of supply, Methods to measure Elasticity of supply.

8. International Trade:

Introduction, Meaning, needs and factors leading to international trade, Advantages and disadvantages of international trade, Foreign exchange, World Trade Organization - its functions and policies, Structure of India's foreign trade: composition and direction, EXIM Bank, EXIM policy of India, Regulation and promotion of foreign trade, International Economic Institutions-IMF, WORLD BANK, IFC, IDA, ADB, Multinational corporations- joint ventures, India and WTO, intellectual property rights, Balance of payments, Methods to correct disequilibrium.

9. Financial Administration:

Monetary and Fiscal policies, Public Debt, Budget- types and forms; Budgetary process; financial accountability; Public accounts and audit , budget as a political, instrument; Parliamentary Control of Public Instrument; Parliamentary Control of Public Expenditure; Role of finance ministry in monetary and fiscal area

10. Business Statistics & Data Processing:

Data types, data collection and analysis, sampling, need and methods of sampling, Probability theory, Probability Distribution, analysis and interpretation of data. Index numbers, Statistical quality control, correlation and regression, Linear Programming

Data processing - elements, data entry, data processing and computer application, Computer application to functional areas- Accounting, Inventory Control, Business Reporting & fundamentals of XBRL (extensible Business Reporting Language)

11. Banking and Financial Institution:

Importance of Banking to business, meaning and function - function of commercial banks, Types of Banks and their functions: Reserve Bank of India, NABARD and Rural Banking, Banking Sector Reforms in India, E-Banking, Development of Banking: IDBI, IFCI, SFCs, UTI, SIDBI, Introduction to New Banking Institutions- Payment Banks, MUDRA Bank, Mahila Bank

Syllabus of
Main Examination for
Account Officer, Class-II

પ્રશ્નપત્ર-૧ :ગુજરાતી
(મુખ્ય પરીક્ષા - વર્ણનાત્મક)

ગુણ:૧૫૦

માધ્યમ:ગુજરાતી

સમય: ૩ કલાક

ક્રમ	અભ્યાસક્રમની વિગત	ફાળવેલ ગુણ
૧	નિબંધ: પાંચ પૈકી કોઈ પણ એક (વર્ણનાત્મક/ વિશ્લેષણાત્મક/ ચિંતનાત્મક/ સાંપ્રત સમસ્યા પર આધારિત) (ઓછામાં ઓછા ૨૫૦ વધુમાં વધુ ૩૦૦ શબ્દોમાં)	૨૦
૨	વિચાર વિસ્તાર (ત્રણ પૈકી કોઈ પણ બે) કાવ્ય પંક્તિઓ કે ગદ્યસૂક્તિનો વિચારવિસ્તાર(આશરે ૧૦૦ થી ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૩	સંક્ષેપીકરણ: આપેલ ગદ્યખંડમાંથી આશરે ૧/૩ ભાગમાં તમારા શબ્દોમાં સંક્ષેપ	૧૦
૪	ગદ્ય સમીક્ષા : આપેલા ગદ્યખંડના આધારે પુછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો	૧૦
૫	ઔપચારીક ભાષણો તૈયાર કરવા (સ્વાગત, વિદાઈ, ઉદ્ઘાટન વગેરે/પત્રકાર પરીષદ માટે ઉદબોધન તૈયાર કરવા (ઊર્જા, ખેત ધિરાણ, પ્રદુષણ, આરોગ્ય, શિક્ષણનો નીતિ વિષયક કે સમસ્યા વિષયક) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૬	પ્રચાર માધ્યમો માટે નિવેદનો તૈયાર કરવા (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૭	પત્ર લેખન (અભિનંદન/ શુભેચ્છા/ વિનંતી/ ફરીયાદ વગેરે) (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૮	ચર્યાપત્ર (વર્તમાન પત્રમાં પ્રજાના પ્રશ્નો/ સાંપ્રત સમસ્યાઓ/ વ્યક્તિગત અભિપ્રાય રજૂ કરતો ચર્યાપત્ર (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૯	દ્રશ્ય આલેખન (આલેખ/ ચિત્ર/ ફ્લો ચાર્ટ/ સરખામણી પત્રક/ આંકડાકીય મહિતી વગેરે પરથી લખાણ) (ચિત્ર પરથી લખાણ આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦

૧૦ અહેવાલ લેખન (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૧૧ સંવાદ કૌશલ્ય: બે વ્યક્તિઓ વચ્ચે સંવાદ (જુથ ચર્ચા/સભાનું કામકાજ/ પાણી/ કૃષિ/ આરોગ્ય/ સફાઈ/ શિક્ષણને લગતી સમસ્યાઓ વગેરે. (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં)	૧૦
૧૨ ભાષાંતર: અંગ્રેજીમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ	૧૦
૧૩ ગુજરાતી વ્યાકરણ (સુચવ્યા મુજબ જવાબ લખવો. આ પ્રશ્નોમાં આંતરિક વિકલ્પો રહેશે નહીં)	૨૦
<ul style="list-style-type: none"> • રૂઢીપ્રયોગોનો અર્થ અને તેનો વાક્યપ્રયોગ • કહેવતોનો અર્થ • સમાસનો વિગ્રહ કરી તેની ઓળખ • છંદ ઓળખાવો • અલંકાર ઓળખાવો • શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ • જોડણી શુદ્ધિ • લેખન શુદ્ધિ/ભાષા શુદ્ધિ • સંધિ જોડો કે છોડો • વાક્યરચનાના અંગો /વાક્યના પ્રકાર/વાક્ય પરીવર્તન 	

Paper-2: English
(Main Examination -Descriptive)

Marks-150

Medium: English

Time: 3 Hours

Sr.No	Type of Question	Marks to be allotted
1	ESSAY: Choose any one topic from a list of five. (Descriptive/ analytical/ philosophical/ based on Current Affairs) (A minimum of 250 words and a maximum of 300 words)	20
2	LETTER WRITING: A formal letter expressing one's opinion about an issue. The issues can deal with daily office matters/ a problem that has occurred in the office/ an opinion in response to one sought by a ranked officer etc. (in about 150 words)	10
3	PRESS RELEASE/ APPEAL: The PR or appeal should be on an issue pertaining to a recent concern /problem /disaster /rumours etc. (in about 150 words)	10
4	REPORT WRITING : A report on an official function/ event/ field trip/ survey etc.(in about 150 words):	15
5	WRITING ON VISUAL INFORMATION : A report on a graph/image/ flow chart/table of comparison/ simple statistical data etc.(in about 150 words):	15
6	FORMAL SPEECH: A speech (in a formal style) that is to be read out in a formal function. This could be an inauguration speech, an educational seminar/conference, a formal ceremony of importance etc.(in about 150 words):	15
7	PRECIS WRITING: A precis in about 100 words for a 300-word passage.	15
8	READING COMPREHENSION: A reading passage of about 250 words to be given followed by 05 Multiple-choice questions and 10 short answer type questions.	15

- 9 **TRANSLATION:** Translation of a short passage (of about 150 words) 15
from Gujarati to English.
- 10 **ENGLISH GRAMMAR:** Multiple choice questions set from the 20
following list:
- Tenses
 - Voice
 - Narration (Direct-Indirect)
 - Transformation of sentences
 - Use of Articles and Determiners
 - Use of Prepositions
 - Use of Phrasal verbs
 - Use of idiomatic expressions
 - Administrative Glossary
 - Synonyms/Antonyms
 - One-word substitution
 - Cohesive devices/Connectives/Linkers
 - Affixes
 - Words that cause confusion like homonyms/homophones.

Paper-3: General Studies
(Main Examination - Descriptive)

Total Marks:200

Medium: English/Gujarati

Time: 3 Hours

The structure of the question paper shall be as below.

No. of Questions	Marks allotted to each Questions	Word limit per Questions	Total Marks
10	10	100 to 120	100
05	20	200 to 250	100

1. History of India

- Indus valley Civilization: Features, Sites, Society, Cultural History, Art and Religion. Indus Valley Civilization and Gujarat. The Vedic times, Jainism and Buddhism. The Nanda Dynasty.
- The Mauryan and the Gupta Empire.
- Vijaynagar Empire and Important South Indian Dynasties.
- Important Dynasties of Gujarat - their administration, art, architecture, literature, Science and technology.
- Educational institutions. Takshshila, Nalanda and Vallabhi.
- The advent of the Europeans in India. Establishment and expansion of British rule in India from 1757 to 1856. Land Revenue Settlement. Permanent Settlement, Ryotwari and Mahalvari. Education System.
- Indian war of Independence of 1857, Religious and social reform movements in 19th Century in India and Gujarat. Factors responsible for the rise of Indian Nationalism. Indian National Congress.
- Rise of Mahatma Gandhi on National Horizon, impact of his thoughts, principles and Philosophy on political, social, economic, religious and cultural life of India.
- The Role of Sardar Patel in freedom movement and post-independence Consolidation.
- Indian Revolutionaries in India and abroad, Indian National Army and Subhash chandra Bose.
- India after Independence - Reorganization of the States within the country, Maha Gujarat Movement, Major events.

2. Cultural Heritage

- Indian Culture and its Salient aspects of Art forms, Literature, Architecture and Sculpture from Ancient to Modern times; Salient features of Indian Society.
- Indian Cinema and Theatre, its influence on Society.

- Art and Craft of Gujarat.
- Gujarati Theatre (Rangbhumi).
- Gujarat's Folk Culture and Oral Tradition: Its Importance, Peculiarities and Impact.
- Culture of coastal area of Gujarat, Tribal Culture.

3. Geography

- Study of Physical Features and Resources of India and Gujarat; Major land forms, climate, soil, rocks, rivers, reservoirs vegetation, minerals and water resources.
- Economic Activities: Primary, Secondary, Tertiary and Quaternary.
- Social and Demographic geography.
- Developmental and Environmental issues, Sustainable development, Globalization; its impact on society and economy, Smart Cities and solutions. Natural hazards, Carbon emission, Pollution-hazard management. Global response to problems of Climate Change and Environmental depletion. Important treaties and Conventions.

4. Science and Technology

- Integration of Science, Technology and Innovation for better human life; Science & Technology in everyday life; India's contribution in the field of Science and Technology. Concerns and challenges in the proliferation and use of science and technology; Role and Scope of Science and Technology in nation building.
- Information and Communication Technology (ICT) - its importance, advantages and challenges; E-governance and India; Cyber Crime and policies to address security concerns.
- Indian Space Programme - Past, Present and Future. Energy policy and Nuclear Policy of India. Technology in Defense Services - its importance, advantages and challenges.
- Achievements of Indians in the field of Science and Technology. Issues related to Intellectual Property Rights in the field of Science and Technology.

5. Indian Polity and Constitution

- Indian Constitution and its salient features.
- Functions and duties of the Indian Union and the State Governments.
- Issues and challenges pertaining to the Federal structure – Role of Governor in States.
- Distribution of powers between the Union and States (Union list, State list and Concurrent list) – Issues and challenges.
- Important Constitutional Amendments.
- Constitutional Authorities and their Role.
- Parliament and State Legislatures – structure, functioning, conduct of business, powers & privileges and issues arising out of these.
- Judiciary in India – Structure and functions, important provisions relating to emergency and constitutional amendments, judicial review, Public Interest Litigation.

6. Indian Economy and Planning

- Emergence and development of planning exercise in India. Economic Performance, Dynamics, Challenges, New Initiatives, Reforms etc. by the State and Central Government. Important Events, Developments and Social Sector Initiatives. NITI Aayog: aims, constitution and functions. Social Audit. Centre-state financial relation.
- Rural development - Challenges and policies; employment policies/schemes in India.
- External sector: Trends, Composition and Direction of Foreign Trade. External sector reforms. Foreign Institutional Investment (FII) and Foreign Direct Investment (FDI).
- Economy of Gujarat state-An overview, Gujarat Economy in relation to India and major states, Development policies for economic and social infrastructure. Co-operative movement in Gujarat and its impact on Socio-economic aspects of life.
- Infrastructure: Energy, Port, roads, Airport, Railways, Telecommunications – Social Impact Assessment.

7. Current Events of Regional, national and International Importance.

Paper-4: Accountancy and Auditing-I

(Main Examination - Descriptive)

Total Marks:200

Medium: English/Gujarati

Time: 3 Hours

The structure of the question paper shall be as below.

No. of Questions	Marks allotted to each Questions	Word limit per Questions	Total Marks
10	10	100 to 120	100
05	20	200 to 250	100

1. Basics of Accounting

Introduction, Book Keeping, Book Keeping & Accounting, Origin of Accounting, Importance, Development, Functions of Accounting, Limitations of Accounting, Classifications of Accounting, Accounting Equation, accounting Methods, Accounting terminology, Process of accounting: Journal Entries, Books of Subsidiaries, ledger, Posting, Process of Posting, Vouching, Trial Balance, Adjustments, Final accounts, rectification of errors, Compound Entries, Bills of Exchange, Bank Reconciliation Statement, Capital and Revenue Accounts, Depreciation Accounts, Accounts of Non-Profit Organisations, Accounting Concepts, Accounting Conventions, Accounting Policies, Accounting Principles, GAAP, Accounting Standards, Indian Accounting Standards, International Accounting Standards and IFRS (International Financial Reporting Standards), role of Computer in Accounting, Tally accounts

2. Advanced Accounting

Consignment Account, Joint Venture Account, Fire Insurance Claim Account, Hire Purchase Account & Instalment System, Royalty Accounts, Departmental Accounts, Branch Accounts, Final Accounts of Insurance Company, Government Accounting, Accounts of Banking Companies, Partnership Accounts, Reconstruction of Partnership, Admission of a new Partner, Death/retirement of a partner, Piecemeal Distribution and Dissolution of Partnership firm, Final accounts of Partnership

3. Corporate Accounts

Company Accounts: Issue and forfeiture of Shares, redemption of Preference Shares, Debentures Issue and Redemption, Accounts of Underwriting Commission, Alteration of Share Capital, Valuation of Goodwill, Valuation of Shares, Purchase of Business, Amalgamation, Absorption & Reconstruction, Liquidation of Companies, Final Accounts of the Company as per Companies Act,2013, Fund flow Statement, Cash flow Statement, Analysis and Interpretation of Financial Statements, Accounting Ratios and Analysis

4. Auditing

Meaning & Basic Elements, Characteristics, Objectives, Types, Advantages Internal Control, Investigation, Statutory Auditor: Appointment, Qualification, Rights and Duties – Secretarial Audit, Cost Audit, Vouching; Meaning and Objectives, Types, Valuation of Assets and Liabilities, Company Audit and related Provisions of Companies Act,2013, Auditor's Report & Certificate, Tax Audit, Cost Audit, Audit Program.

5. Financial Management:

Meaning and Importance of financial Management, Traditional v/s Modern approach of Financial Management, Money and Capital Market, Sources of Financing, Capitalisation, Capital Structure, Cost of Capital, Leverage, dividend decisions, Capital Budgeting, time Value of Money, Working Capital Management, Risk and Return Management, Working of Stock Exchanges in India NSE, BSE, Regulatory Authorities: SEBI, rating agencies.

6. Income Tax Act:

Assessment of Individuals, HUF, Firms (including LLP), Association of Persons (AOPs), Co-operative Societies, Trusts, Charitable and Religious Institutions, Mutual Associations, Companies, Dividend Distribution Tax (DDT), Minimum Alternate Tax (MAT) and other special provisions relating to companies, Tax Planning, Evasion and Avoidance, Residential Status, Heads of Income, Taxation of Non-Residents, Double taxation Relief, Double Taxation Avoidance Agreements (DTAAs), Return of Income and procedure of Assessment, Income of other persons included in Total Income of an Assesse, Aggregation of Income and Set off or Carry Forward of Losses, Deductions in computing Total Income, Rebates & Reliefs, Applicable Rates, of Tax and Tax Liability, Advance Rulings, Settlement Commission, Appeals and Revision, Penalties and Prosecutions, Income Tax Authorities.

Paper-5: Accountancy and Auditing-II

(Main Examination - Descriptive)

Total Marks:200

Medium: English/Gujarati

Time: 3 Hours

The structure of the question paper shall be as below.

No. of Questions	Marks allotted to each Questions	Word limit per Questions	Total Marks
10	10	100 to 120	100
05	20	200 to 250	100

1. Cost & Management Accounting

The concept of cost, types of cost, Elements of Cost, Classification of Cost, Cost Objects, Cost centers and Cost Units, Cost Accounting and Cost Ascertainment, Direct Labour, Direct Material, Direct Expenses, Overheads, Prime Cost, Factory Cost, Cost Of Production, Cost of Sales, Stock Register, FIFO, LIFO, Weighted Average Method, Uniform Costing, Different methods of Costing, Unit Costing, Process Costing, Batch and Job Costing, Operating Costing, Cost accounting for Hotels, Contract Costing, Integrated and Non, Integrated Accounts, Reconciliation of Cost & Financial Accounts, Cost Accounting Standards

Management Accounting: Meaning, Characteristics, Nature, Marginal Costing and Break Even Analysis, Decision making, Standard Costing and Variance Analysis, Budgetary Control, Types of Budgets, Cash Budget, Flexible Budget, Zero Base Budgeting

2. Goods and Service Tax (GST)

Constitutional framework of Indirect Taxes before GST (Taxation Powers of Union & State Government), Concept of VAT: Meaning, Variants and Methods, Major Defects in the structure of Indirect Taxes prior to GST, Rationale for GST, The Constitution (One Hundred and First Amendment) Act, 2016, Structure of GST, GST Council, GST Network, Registration, Levy and collection of GST: Taxable event, "Supply" of Goods and Services, Place of Supply: Within state, Interstate, Import and Export, Time of supply, Valuation for GST, Valuation rules, taxability of reimbursement of expenses, Exemption from GST: Small supplies and Composition Scheme, Classification of Goods and

Services: Composite and Mixed Supplies, Input Tax Credit, GST Acts: The Central Goods and Service Tax Act-2017, The Integrated Goods and Service Tax Act-2017, The Goods and Service Tax (Compensation to States) Act-2017, The Gujarat Goods and Service Act-2017, The Gujarat Goods and Services Tax (Amendment), 2018.

3. Financial Administration:

Monetary and Fiscal policies, Public Debt, Budget, types and forms, Budgetary process, financial accountability, Public accounts and audit, budget as a political instrument, Parliamentary Control of Public Instrument, Parliamentary Control of Public Expenditure, Role of finance ministry in monetary and fiscal area. Role of the Comptroller and Auditor General.

4. Business Statistics & Data Processing:

Data types, data collection and analysis, sampling, need and methods of sampling, Measures of Central Tendency and Measures of dispersion, Probability theory, Probability Distribution, analysis and interpretation of data, Index numbers, Statistical quality control, Correlation and regression, Linear Programming, Time series Analysis.

Data processing, elements, data entry, data processing and computer application, Computer application to functional areas, Accounting, Inventory Control, Business Reporting & fundamentals of XBRL (extensible Business Reporting Language)

5. Banking and Financial Institution:

Importance of Banking to business, meaning and function - function of commercial banks, Banking operations, Types of Banks and their functions: Reserve Bank of India, NABARD and Rural Banking, Banking Sector Reforms in India, Online- E-Banking, Development of Banking: IDBI, IFCI, SFCs, UTI, SIDBI, Introduction to New Banking Institutions- Payment Banks, MUDRA Bank, Mahila Bank, THE NEGOTIABLE INSTRUMENT ACT, 1881: Legal aspects of negotiable instrument in general and special features of the different instruments in particular, Important Institutions related to Banking and Payments, Digital Payment and legal framework to curb fraudulent transactions.

6. Business Economics:

Demand and Supply: Determinants of demand, movements vs. shift in demand curve, Determinants of Supply, Movement along a supply curve vs. shift in supply curve; - Market equilibrium and price determination, Elasticity of demand and supply, Application

of demand and supply, Production: Firm as an agent of production, Concepts of Production function, Law of variable, proportions; Economics and Diseconomies of scale, Costs: Costs in the short run. Costs in the long run, Profit maximization and cost minimization, Equilibrium of the firm, Market Structure: Perfect Competition, Monopoly and Imperfect Competition.

GPSC